

SAAMELAISALUEEN KOULUTUSKESKUS
SÁMI OAHPPAHUSGUOVDDÁŠ

LOPPURAPORTTI

Vuosttas Lávki

Saamenkielen ja -kulttuurin virtuaalinen
kehittämis- ja oppimisympäristö -hanke
1.9.2008-30.9.2009.

Sámegiela ja -kultuvrra virtuaálalaš
ovddidan- ja oahppobiras – prošeakta.
1.9.2008 – 30.9.2009.

Hankkeen on rahoittanut Lapin lääninhallitus
ja Euroopan sosiaalirahasto.

Prošeavtta lea ruhtadan Lappi leanarádđehus
ja Eurohppa sosiálfoanda.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

ESR-PROJEKTIN LOPPURAPORTTI

Ohjelmakausi 2007 - 2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Viranomaisen merkintöjä

Saapumispvm		Diaarinumero	
Käsittelijä		Puhelinnumero	
Projektkoodi	S10410	Tila	Jätetty viranomaiskäsittelyyn

1. PROJEKTIN PERUSTIEDOT

Projektin nimi	Saamenkielen ja -kulttuurin virtuaalinen kehittämis- ja oppimisympäristö - VUOSTTAS LÁVKI, esiselvityshanke
Ohjelma	Manner-Suomen ESR-ohjelma
Ohjelman osio	Valtakunnallinen osio
Toimintalinja	3 : Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittäminen
Projektityyppi	Projekti, jossa on henkilöitä mukana
Vastuuviranomainen	Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Aloituspäivämäärä	1.9.2008
Päättyispäivämäärä	30.9.2009

2. PROJEKTIN TOTEUTTAJAN TIEDOT

Toteuttajan nimi	Saamelaisalueen koulutuskeskus		
Projektin vastuuhenkilön nimi	Liisa Holmberg		
Sähköpostiosoite	liisa.holmberg@sogsakk.fi	Puhelinnumero	0407276717

3. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄN TIEDOT

Täyttäjän nimi	Eeva-Liisa Rasmus		
Sähköpostiosoite	erasmus@sogsakk.fi	Puhelinnumero	040-7236922

4. PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA KOHDERYHMÄ

Saamenkielen ja -kulttuurin virtuaalinen kehittämis- ja oppimisympäristö -VUOSTTAS LÁVKI esiselvitysprojekti (1.9.2008-30.9.2009) on Saamelaisalueen koulutuskeskuksen toteuttama ja koordinoima hanke. Tavoitteena oli valmistella varsinainen Saamenkielen ja -kulttuurin virtuaalinen kehittämis- ja oppimisympäristö - SÁPMI MIEHTÁ (1.1.2010-31.12.2012) projekti.

Esiselvitysprojektin aikana on tehty yhteistyötä erilaisten kulttuuri- ja koulutusorganisaatioiden kanssa. Esiselvitysvaiheen yhteistyöhön sitoutui 11 organisaatiota. Projektin aikana luotiin 10 organisaatiota sisältävä yhteistyöverkosto sekä tehtiin toteutussuunnitelmat siitä, millaisia toimenpiteitä tullaan tekemään Sápmi Miehtá -hankkeessa. Yhteistyöorganisaatioita ovat: Sami Museum - Saamelaismuseosäätiö (Siida), Museovirasto - Suomen kansallismuseo, Lapin maakuntakirjasto, Lapin maakuntamuseo, Rovaniemen kaupungin perusopetus, Saamelaiskäräjät, Oulun yliopisto - Giellagas-instituutti, Lapin yliopisto, Kemi-Tornion amk, Inarin kunta - Kalotin oppimiskeskus -säätiö.

Esiselvitysprojektissa suunniteltiin Sápmi Miehtá projektissa kehitettäviä oppimis- ja informaatioympäristöjä. Lisäksi suunniteltiin, millaisia toimenpiteitä tarvitaan virtuaaliopetuksen kehittämiseksi, jotta taataan jatkossa laadukas etäopetus. Esiselvityksen tuloksena tiedetään myös, millaista kielen ja kulttuurin virtuaalikoulutusta tarvitaan, millaista materiaalia tarvitaan, millä kustannuksilla pystytään toteuttamaan ja mitä koulutusmateriaalia on jo olemassa?

Esiselvitysprojektissa tehtiin pohjatyötä saamenkielen ja kulttuurin valtakunnallisen virtuaalikoulutustarjonnan kehittämiseksi. Saamelaisalueen koulutuskeskus on toteuttanut etäopetusta verkkoympäristössä Saame virtuaalikoulussa vuodesta 2007 lähtien. Saame virtuaalikoulun olemassa olon ajan esiin on noussut virtuaaliopetustoiminnan laajentamisen tarve vastaamaan saamenkielen ja kulttuurin opetuksen kysyntää valtakunnallisesti eri kouluasteilla, yliopistoissa, tutkimuslaitoksissa ja kulttuurilaitoksissa. Nykytilanteessa kotiseutualueensa ulkopuolella asuvat Suomen saamelaiset sekä muut saamen kielestä ja kulttuurista kiinnostuneet eivät pääse tasa-arvoisesti saamen kielen ja kulttuurin opintojen pariin halutessaan. Opetusta ei järjestetä saamelaisalueen ulkopuolella riittävästi esimerkiksi siksi, että saamenkielen opettajia ei ole tarpeeksi tai koulutuksenjärjestäjillä ei ole muita mahdollisuuksia järjestää opetusta. Myös saamelaisalueella on todettu tarve järjestää vaihtoehtoisia koulutusmuotoja mm. työssäkäyvän väestön lisäkouluttautumisen mahdollistamiseksi.

Hankkeen varsinainen kohderyhmä ovat olleet esiselvitysvaiheessa yhteistyöorganisaatiot, mutta myös saamen kielen ja kulttuurin opettajat, saamelaiset ja muut saamenkielestä ja kulttuurista kiinnostuneet opiskelijat (perusopetus, toinen aste, aikuiskoulutus, korkea-aste) ja organisaatiot. Välillisiä kohderyhmiä ovat olleet viranomaiset, yrittäjät, tutkijat, media ja muut saamelaiskulttuurista kiinnostuneet ja sitä hyödyntävät tahot.

5. PROJEKTIN TOTEUTUS JA YHTEISTYÖ

Yhteistyöorganisaatiot valittiin sen mukaan, millaisia tarpeita virtuaaliopetuksella on pidemmällä aikavälillä. Yhteistyö esiselvitysprojektissa oli pitkälti tulevan toiminnan suunnittelussa. Jokaisen yhteistyöorganisaation kanssa tehtiin sopimus työn- ja vastuunjaosta Sápmi Miehtá hankkeessa.

Esiselvitysprojektin aikana koulutettiin saamen kielen ja kulttuurin opettajia sekä toteutettiin etäopetusta pilottimuotoisesti noin 900 tunnin verran. Opettajille ja opiskelijoille järjestettiin koulutus ja tukipalvelut osittain Vuosttas Lávki projektista, osittain Lapin etäopetuksen tukipalvelut projektista (ESR). Projektien aikana noin 150 opiskelijaa on opiskellut etäkursseilla, jotka ovat liittyneet saamen kieleen ja kulttuuriin.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen tehtävänä Sápmi Miehtá hankkeen sekä hankkeessa toteutettavan yhteistyön koordinoinnin ohella, on kartoittaa elinkeinojen harjoittajien, yrittäjien ja organisaatioiden koulustarpeita sekä tehdä kartoituksen pohjalta pidemmän aikavälin virtuaalikoulutussuunnitelmat. Koulutuskeskus myös toteuttaa pilottimuotoista etäopetusta ko. tarpeisiin yhteistyössä mm. Inarin kunnan Kalotin oppimiskeskus -säätiön ja Giellagas-instituutin kanssa.

Sápmi Miehtá projektissa kehitetään etäopetuksen organisaatiota ja organisoimista siten, että eri

koulutuksenjärjestäjillä olisi mahdollisuus tuoda oma saamen kieleen ja kulttuuriin liittyvä asiantuntijuutensa palvelemaan jatkossa opiskelijoita eri koulutusasteilla. Projektin aikana toteutettavan pilottimuotoisen opetuksen funktio on opettajien kouluttamisessa. Saamelaiskulttuurikeskukseen toteutettava virtuaaliopetuskeskus on suunniteltu esiselvitysprojektin aikana. Virtuaaliopetuskeskus tulee kokoamaan saamelaisen etäopetuksen yhteen suunnitellen opetuksen tekniset puitteet, kehittäen ja kooten etäopetustarjontaa sekä kehittämällä etäopetuksen laatua.

Sápmi Miehtá projektissa perehdytään erilaisiin oppimisympäristöihin (mm. sosiaalisen median välineet) sekä suunnitellaan ja järjestään koulutusta niihin pedagoginen käyttö huomioon ottaen. Hankkeen kohderyhmille sekä yhteistyötahoille suunnattu koulutus toteutetaan yhteistyössä Kemi-Tornion amk:n kanssa. Projektin aikana koulutetaan saamenkielen ja kulttuurin opettajia sekä opettajaksi opiskelevia, jotta jatkossa pystytään jakamaan vähäisiä opettajaresursseja mahdollisimman laajasti koko Suomen tarpeita varten. Opettajille ja opiskelijoille järjestetään myös tukipalvelut hankkeesta. Hankkeen toimintaan osallistuvat opettajat suunnittelevat ja toteuttavat ohjatusti etä- ja monimuoto-opetuksena toteutettavia kursseja saamen kieliin ja kulttuuriin sekä muuta saamelaiselinkeinoja palvelevaa etäkoulutusta.

Kulttuurilaitosten (museot ja kirjastot) tärkeä rooli Sápmi Miehtá projektissa on tutkia saamelaiskulttuuria ja tuottaa uusia oppimis- ja informaatioympäristöjä, mm. toteuttamalla näyttelyitä verkkoon. Verkkoon tuotettavat informaatiopaketit palvelevat mm. etäopetusta, mutta myös muuta yleisöä. Varsinaisessa hankkeessa myös ideoidaan sitä, miten tuotoksista saadaan interaktiivisia ja miten sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää tarkoituksenmukaisesti.

Hankkeen tulosten levitykseen ja markkinointiin satsataan koko yhteistyöorganisaation voimin.

6. JULKISUUS JA TIEDOTTAMINEN

VUOSTTAS LÁVKI -esiselvitysprojektin tiedottamisen kautta tehtiin projektia ja sitä osarahoittava EU:n rakennerahasto tutuksi projektin toiminta-alueella. Tiedottamisen avulla on kerrottu hankkeen toiminnasta, tuloksista ja levitetty hyviä käytäntöjä. Projekti tiedottamisessa tuotiin esiin, että se kuuluu ESR:n (toimintalinja 3) työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittämisohjelmaan.

Sisäisen tiedottamisen tavoitteena oli saavuttaa projektissa mukana olevat tahot kuten koulutuksenjärjestäjät, korkeakoulut, museot, kirjastot, saamelaisorganisaatiot, ohjausryhmä ja rahoittajat. Heille tiedotettiin projektin etenemisestä painottaen sitä osaa projektista joka koski toimijaa itseään. Ohjausryhmää on tiedotettu talouteen ja seurantaan liittyvissä kysymyksissä.

Ulkoisen tiedottamisen tavoitteena oli tehdä tunnetuksi esiselvitysvaiheen työskentelyä siinä määrin, että suunnitteilla oleva varsinainen Saamen kielen ja kulttuurin virtuaalinen kehittämis- ja oppimisympäristö - Sápmi Miehtá projekti tulee jokseenkin ennalta tutuksi mahdollisille kohderyhmille. Kohderyhmiä ovat esimerkiksi saamen kielen ja kulttuurin opettamisesta ja opiskelusta kiinnostuneet henkilöt ja organisaatiot, koulutuksenjärjestäjät, joiden tulisi järjestää saamen kielen koulutusta, mutta joilla ei ole ollut

mahdollisuutta siihen sekä saamelaiskulttuurista kiinnostuneet.

Tiedottamisen välineissä on noudatettu EY:n tiedottamista ja julkisuutta koskevaa lainsäädäntöä. Sekä painetuissa tai kopioituissa materiaaleissa että tiedotustilaisuuksissa on tuotu esiin, että Vuosttas Lávki esiselvitysprojekti on saanut ESR-rahoitusta. Painotuotteissa ja muussa tiedotuksessa on käytetty EU-lipputunnusta, rahaston nimeä, Vipuvoimaa EU:lta logoa sekä Lapin lääninhallituksen logoa.

Tiedottamiseen ovat osallistuneet projektissa työskennelleet henkilöt laatimalla tiedotusmateriaalia ja välittämällä sitä kohderyhmien tavoitettaviin. Projektia on esitelty oppilaitoksen kehittämis- ja projektitoimintaa esiteltäessä erilaisissa tilaisuuksissa koko Suomen alueella ja kansainvälisessä yhteistyössä. Tiedottamiselle asetetut vaatimukset olivat esiselvitysvaiheessa alhaiset, joten siihen nähden tiedottamisessa on onnistuttu hyvin.

Tiedotuskanavia:

- www.sogsakk.fi -> Virtuaalikoulu -> Virtuaalikoulu info -> ESR-hanke (SAKK:n ylläpitämä oppilaitosta ja sen toimintaa laajasti esittelevä sivusto, jossa oma osio projektille)

-www.boazu.fi

(SAKK:n ylläpitämä ja oppilaitoksen hanketoimintaa esittelevä sivusto)

-kokoukset, yhteistyötapaamiset, seminaarit, koulutustilaisuudet

(mm. Saamelaiskonferenssi Rovaniemi, etäopetusseminaari Tromssa (Norja), Davvi koulutushankkeen seminaari Inari, Saamelaiskäräjien koulutus ja oppimateriaalilautakunta, Marianpäivien seminaari Hetta, Aktiivi-seminaarit, Itk-päivät, eri tapahtumissa vierailleille arvovieraille järjestetyt esittelytilaisuudet, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen henkilökuntakokous ja oppilaitoksen verkkokurssit)

-esitteet, tiedotteet, esittelykalvot, lehti-ilmoitukset, banneri

-mediatiedottaminen (Lapin ja Saamen radiossa, paikallislehdissä ja saamelaislehdissä) ja hankkeesta tehdyt jutut

-AKTIIVI koordinaatioprojektin kautta tiedottaminen

6.1 Projektin mahdollinen internet-osoite

http://www.sogsakk.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=124&Itemid=264

7. ONGELMAT JA SUOSITUKSET

1)

Suomen saamelaisten ongelmana on se, että yli 70% lapsista ja nuorista asuu saamelaisalueen ulkopuolella. Tämä tarkoittaa sitä, että yli 70% saamelaislapsista jää saamenkielisen ja saamenkielen opetuksen ulkopuolelle Suomen peruskouluissa ja lukioissa. Tilanne vaatisi nopeita toimia, jotta nämäkin lapset saataisiin saamen kielen ja kulttuurin opetuksen piiriin ja näin heidän perustuslailliset oikeutensa toteutumaan. Saamenkielen opetus saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella on kuntien vastuulla, Saamelaisalueen koulutuskeskuksella ei ole oikeutta toteuttaa perusopetusta. Nykyisellään saamelaisalueen ulkopuolisilla kunnilla ei ole kuitenkaan velvoitetta tai taloudellisia resursseja järjestää saamenkielistä

opetusta äidinkielenä. Ja toisaalta Suomessa on suurena ongelmana saamenkielen ja saamenkielisten opettajien vähyys. Yksi ratkaisu tähän olisi voinut löytyä virtuaalioppimisympäristöistä, jolloin maantieteellisellä etäisyydellä ei ole merkitystä ja jolloin vähäiset opettajaresurssit saadaan keskitetysti käyttöön. Sápmi Miehtá projektin kautta tilannetta oltaisiin voitu ratkoa valtakunnallisesti yhteistyössä perusopetuksen koulutuksenjärjestäjien kanssa.

Esiselvityshankkeessa työskenneltiin tämän asian parissa, mutta jo alkuvaiheessa todettiin haasteelliseksi saada perusopetuksen koulutuksenjärjestäjät innostumaan saamenkielen opetuksen tarjoamisesta oman alueensa koululaisille. Hankeneuvotteluissa nousi moneen otteeseen esille se, ettei suurimmat kaupungit, joissa saamelaisia asuu eniten, ole halukkaita tekemään ko. työtä. Syynä mm. se, etteivät ne saa 100 % saamelaisopetuksen valtionosuutta, kuten saamelaisalueella. Lisäksi opetuksen järjestämiseen liittyvä organisoiminen olisi työlästä. Etäopetuspiloteihin oppilaita olisi voitu ohjata, mutta niin, ettei siitä aiheudu minkäänlaisia kustannuksia tai lukujärjestykseen liittyvää lisätyötä oppilaiden kouluilla.

Perusopetukseen liittyvissä hankeneuvotteluissa on ollut paikalla sijaisia ja asia on jouduttu esittämään uudelleen yhteistyöpäätöksenteosta vastaavalle henkilölle, joten neuvottelut eivät edenneet toivotulla tavalla. Kaupunkien perusopetusyksiköt olivat siinä tapauksessa kiinnostuneita asiasta, että projektin käynnistyessä olisi ollut valmis toimintamalli opetuksen valtakunnallisesta toteutuksesta. Toimintamalli oli kuitenkin tarkoitus suunnitella hankkeessa yhteistyössä kaupunkien opetustoimien kanssa huomioiden niiden lähtökohdat ja tarpeet. Etäopetuksen valtakunnallisen toteutuksen malli projektin jälkeiselle toiminnalle olisi ollut valmis vasta projektin päättyessä ja opetuspiloteista saadun kokemuksen jälkeen.

Esiselvitysprojektissa tehty työ etäopetuksen järjestämiseksi perusopetuksen oppilaille osoittautui jatkohanketta ajatellen turhaksi ja se vei paljon aikaa projektin muiden osioiden suunnittelutyöltä.

Perusopetukseen suunniteltu etäopetus on haastava toteutettava, sillä sen edistäminen on pitkälti myös poliittinen kysymys. Eteen on noussut tarpeita muuttaa perusopetuslakia, jolloin koko Suomen kouluihin saataisiin saamelaisopetuksen valtionosuus. Saamelaisalueen koulutuskeskuksen lakiuudistuksen yhteydessä pyrittiin siihen, että oppilaitos saa perusopetusoikeuden, tämä ei kuitenkaan toteutunut. Mikäli oppilaitos olisi saanut ko. oikeuden, perusopetus voitaisiin rahoittaa SAKK:n kautta. Tähän haasteeseen Saamelaisalueen koulutuskeskusta on kannustettu tarttumaan mm. rahoittamalla Vuosttas Lávki esiselvitysprojektia. Esiselvitysprojektissa tehdyn työn ei ole kuitenkaan katsottu Sápmi Miehtá projektin hankehakemusta käsiteltäessä olevan rahoitusohjelman mukaista kehittämistoimintaa. Alun alkaen Vuosttas Lávki projektista olisi jätetty peruskouluihin suunnatun etäopetuksen kehittäminen ulkopuolelle, mutta rahoittajan kanssa käydyissä neuvotteluissa tultiin Vuosttas Lávkin hakuvaiheessa siihen tulokseen, että sen on tärkeä olla mukana saamen kielen ja kulttuurin säilyttämisen vuoksi.

Sápmi Miehtá projektin lopullista rahoitushakemusta on muutettu siten, että sen tavoitteet vastaavat toimintalinja 3:n rahoitusperusteita. Projektin toteuttajan kannalta hanke tulee olemaan helpommin hallittavissa sekä toteutettavissa juuri sellaisenaan.

2)

Eräänlaista haastetta toi myös se, että Vuosttas Lávki esiselvitysprojekti (1.9.2008-30.9.2009) oli vielä kesken huhtikuussa 2009, kun varsinaisen projektin Sápmi Miehtá hankehakemus pyydettiin jättämään rahoittajalle. Tuolloin ei ollut vielä varmuutta, toteutetaanko syksyllä 2009 hakukierrosta. Hankehakemus on jouduttu sen jälkeen avaamaan esiselvitystyön edetessä.

3)

Ongelmallista esiselvitystyössä on ollut myös se, että Sápmi Miehtá hankkeeseen on rahoittajan ohjeen mukaan kerrytettävä 19 % omarahoitusosuus, joka on kuntarahaa. Kuntarahan kerryttäminen taloudellisesti tiukkana aikana on vaikeaa. Hankkeiden toteuttamisen kannalta omarahoitusosuudeksi tulisi hyväksyä kaikki hankkeen ulkopuolelta kertyvä raha, sen lähteeseen katsomatta. Esimerkiksi yksityinen raha, jota hankkeessa tullaan saamaan. Myöskään SAKK ei pysty valtion oppilaitoksena laskemaan omassa organisaatiossa tehtävää työtä omarahoitusosuudeksi. Yhteistyöorganisaatiot osallistuvat mielellään hankkeeseen toiminnallisella tasolla, edelleen ollen tarkkoja siitä, miten suuren laskennallisen summan voivat luvata hankkeen toimenpiteisiin. Omarahoitusosuuden kerryttäminen on kokonaisuudessaan ollut haasteellista.

8. PROJEKTIN TULOKSET

Projektille asetetut tulokset ovat toteutuneet. Esiselvityshankkeen tulosten pohjalta on valmisteltu varsinainen saamenkielen ja kulttuurin oppimisympäristöhanke Sápmi Miehtá yhdessä sitoutuneiden toimijoiden kanssa. Projektissa on luotu yhteistyöverkosto ja sovittu varsinaisen hankkeen Sápmi Miehtá tavoitteet.

Saamelaisalueen koulutuskeskus on koordinoanut hankkeen osa-alueiden suunnittelua ja pilottikurssien opetusta. Projektin aikana toteutettujen pilottikurssien toteutuksena on saatu käytännöntietoa koko maanlaajuisen virtuaalikoulutuksen toimivuudesta. Lisäksi SAKK on Vuosttas Lávki projektissa kouluttanut ja tukenut opetustoimintaa Kemi-Tornion amk:n Lapin etäopetuksen tukipalvelut projektin kanssa. Hankkeessa koulutetuilla opettajilla on taidot opettaa uusissa oppimisympäristöissä ja he pystyvät työskentelemään jatkossakin etäopettajina. Opiskelijat ovat saaneet osaamista ja pystyneet hyödyntämään sitä esimerkiksi työpaikoillaan.

Hankkeeseen sitoutuneiden koulutuksenjärjestäjien kanssa on suunniteltu, miten saamenopetus voidaan lisätä kunkin toimijan opetustarjontaan sekä miten saamenkielen opetus järjestetään. Tältä osin kaikkiin tavoitteisiin ei päästy ja yhteistyösopimuksia ei kirjoitettu, koska painopiste Sápmi Miehtá hankkeessa siirrettiin muiden toimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Saamelaiskäräjiltä on saatu asiantuntijuutta sitä tarvittaessa. Suomen kansallismuseo, Siida, Lapin maakuntamuseo ja Lapin maakuntakirjasto ovat tehneet suunnitelmat siitä, miten kulttuurista tietoa saatetaan erilaisiin oppimisympäristöihin ja ovat valmiita aloittamaan työn Sápmi Miehtá hankkeen käynnistyessä.

9. PROJEKTIN INNOVATIIVISUUS

Vuosttas Lávki projektissa on luotu edellytyksiä sille, että jatkossa pystytään hyödyntämään ja soveltamaan lappilaista etäopetuksen järjestämisen mallia saamen kielen ja kulttuurin opetuksen hyväksi eri-ikäisille ihmisille. Projektissa on luotu edellytykset saamen kielen ja kulttuurin koulutuksen saatavuuden lisäämiseksi valtakunnallisesti. Hanke työllä on tähdätty myös siihen, että Sápmi Miehtá hankkeessa pystytään kehittämään saamenkielen koulutusta sisällöllisesti niin, että esimerkiksi Saamelaisalueen koulutuskeskuksen etäopetus vastaisi yliopistojen sisältöjä. Lisäksi yliopistojen saamen kielen ja kulttuurin opetustarjontaa saataisiin Sápmi Miehtá projektin aikana etäopetustarjottimelle. Käytännössä kaikki saamelaisuutta ja saamelaiselinkeinoja koskeva etäopetustarjonta koottaisiin opetusta tarvitsevien ulottuville asuinpaikasta riippumatta ja siihen liittyvä tuki- ja koulutustoiminta turvattaisiin projektista. Projektissa luodaan malli siitä, miten saamen kieltä ja kulttuuria tukevan koulutuksen tekniset tukipalvelut järjestetään hankkeen jälkeen.

Vuosttas Lávki projektissa on toteutettu etäopetuspilotteja ja niihin suunniteltu opetusmateriaali ja sisällöt on palvelut uusia etäopettajia heidän työssään jo hankkeen aikana. Valmiin toimintamallin ja opetusmateriaalin turvin opettajilla on ollut matalampi kynnys siirtyä opettamaan myös uusiin ympäristöihin. Opetuspilottien aikana on vahvistunut käsitys siitä, että kaikenlainen muu opetusta tukeva materiaali on tarpeen. Tästä syystä Sápmi Miehtá projektissa kulttuurilaitosten tuottama materiaali ja palvelut ovat tarpeellisia. Hankkeessa on tehty pohjatyö myös sille, että saamelaisista löytyy Sápmi Miehtá hankkeen jälkeen uutta informaatiota erilaisien kanavien kautta.

Lisäksi on selvitetty ja löydetty yhteistyökanavia, joiden kautta sosiaalisen medianvälineitä ja niiden mahdollisuuksia sekä muita oppimisympäristöjä saadaan palvelemaan jatkossa saamen kieltä kulttuuria muutenkin kuin opetuksen saralla.

Hankkeen aikana Saamelaisalueen koulutuskeskus on käynnistänyt yhteistyön joidenkin kokonaan uusien yhteistyötahojen kanssa sekä jatkaa yhteistyötä uudella osa-alueella muutamien ennalta tuttujen yhteistyöorganisaatioiden kanssa.

10. PROJEKTIN TASA-ARVOVAIKUTUKSET

Saamenkielen, kulttuurin ja elinkeinoja sekä työllisyyttä tukevan opiskelun mahdollistaminen asuinpaikasta riippumatta parantaa saamelaisten keskinäistä tasa-arvoisuutta. Se parantaa myös kaikkien saamen kielen ja kulttuurin opiskelusta kiinnostuneiden tasa-arvoista mahdollisuutta päästä opintojen pariin. Etäopiskelu on useille työssä käyville tai saamelaisalueen ulkopuolisille ainoa vaihtoehto opiskella saamen kieltä ja kulttuuria. Samoin se on pitkien välimatkojen alueella tai kyläkeskusten ulkopuolella asuville, esimerkiksi Lapissa, ainoa vaihtoehto opiskella kielen ja kulttuurin lisäksi elinkeinoja tukevia opintoja.

Vuosttas Lávki projektissa toteutetut etäopetuspilotit ovat tarjonneet noin 150 opiskelijalle mahdollisuuden osallistua saamen kielen opintoihin ja muutamat ovat voineet suorittaa yleisen kielitutkinnon pohjoissaamen kielen kokeen osallistuttuaan hankkeessa järjestettyyn etäkoulutukseen. Koulutustarjonnan vakiinnuttaminen

vuosittaiseksi tarjonnaksi pilottien jälkeen on tärkeää samoin kuin koulutustarpeiden kartoittaminen ja lisääminen jatkossa. Esiselvityksen aikana tehty työ on luonut mahdollisuudet tuoda saamen kielen ja kulttuurin koulutusta tulevaisuudessa koko maahan. Tämä lisää paitsi tasa-arvoisuutta parantaa myös mahdollisuuksia saamen kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Esiselvityksen aikana suunniteltu museoiden ja kirjaston osuus tuo Sápmi Miehtá hankkeessa saamelaiskulttuurin myös muiden kuin saamelaisten ulottuviin. Tämä lisää tietoa saamelaisista, joka puolestaan vaikuttaa asenteisiin ja sitä kautta edistää yhdenvertaisuutta.

11. HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Hankkeen hyvinä käytäntöinä voidaan pitää opetuspilotteja ja niiden toteuttamiseksi tehtyä opettajien tuki- ja koulutustyötä. Opettajat ovat uskaltaneet opettamaan uusissa ympäristöissä, kynnys on huomattavasti madaltunut siirtyä luokkahuoneesta verkkoon. Muidenkin käytettävissä olevat opetuksen tueksi laaditut materiaalit ovat olleet uusien opettajien mielestä tärkeitä. Esiselvityshankkeen tulosten levittäminen jatkuu Sápmi Miehtá projektissa, mutta sitä pystytään jatkamaan myös muutoinkin SAKK:n virtuaalikoulussa pienemmässä mittakaavassa.

Etäopetusta on esitelty myös kv-yhteyksissä ja etäopetuksen järjestämisen mallia kohtaan on ollut mielenkiintoa esimerkiksi SAKK:n norjalaisilla ja venäläisillä yhteistyötahoilla. Toistaiseksi etäopetuksen osalta ei ole käynnistetty kv-yhteistyötä, mutta sille on olemassa tarve.

Projektin aikana saamen kielen ja kulttuurin etäopetus on noussut etenkin Lapissa ihmisten tietoisuuteen ja koulutustarjonnalla ei pystytä vastaamaan kysyntään. Yhteydenottoja ja hakemuksia on saatu kuitenkin koko maasta. Tästä syystä koulutustarjontaa tulee edelleen kehittää, laajentaa vastaamaan erilaisiin tarpeisiin sekä satsata uusien opettajien kouluttamiseen. Tarvetta on mm. saamen kielen ja kulttuurin yliopistotasoisien etäopetuksen kehittämiseen valtakunnallisesti. Tästä syystä etäopetuksen malli viedään Sápmi Miehtá projektissa myös yhteistyöorganisaatioille, joissa siitä ollaan oltu kiinnostuneita.

Sápmi Miehtá projektissa aloitetaan käytännössä uudenlainen yhteistyö kulttuurilaitosten kanssa. Yhteistyön toivotaan jatkuvan projektin jälkeenkin.

12. TOIMINNAN JATKUVUUS

Toiminnan jatkuvuus on noussut esiin jo edellä. Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa on Saame virtuaalikoulu, joka jatkaa etäopetuksen kehittämis- ja vakiinnuttamistyötä projektin päättymisen jälkeen. Siinä olevat resurssit ovat kuitenkin rajoitetummat ja siksi esiselvityshankkeessa on valmisteltu Saamenkielen ja -kulttuurin virtuaalinen kehittämis- ja oppimisympäristö - Sápmi Miehtá -projekti. Sápmi Miehtá projektissa päästään toteuttamaan esiselvityshankkeen aikana tehdyt suunnitelmat sekä toisaalta jatkamaan kehitystyötä esimerkiksi sosiaalisen median välineiden käyttöön oton osalta.

Etäopetuksen organisoimisen malli tullaan siirtämään jatkohankkeessa muiden organisaatioiden ulottuville

joko niin, että ne voivat projektin jälkeen toteuttaa etäopetusta omaehtoisesti tai yhteistyössä Saamen virtuaalikoulun kanssa.

Yhteistyöstä erilaisten organisaatioiden välillä on luotu Vuosttas Lávki hankkeessa suunnitelmia.

Käytännötoteutuksen myötä yhteistyötä voidaan edelleen kehittää ja jatkaa.

Tuloksia on parhaiten pystytty hyödyntämään saamen kielen opettajien kouluttamisessa ja koulutustarjonnan lisäämisessä.

13. PROJEKTIN RAHOITUS

Projektin rahoitus suunnitelman * mukaan:

Projektin toteutunut rahoitus:

ESR- ja valtion rahoitus	107 450 €	100 %		53 146,67 €	100 %
Kuntien rahoitus	0 €	0 %		0 €	0 %
Muu julkinen rahoitus	0 €	0 %		0 €	0 %
Yksityinen rahoitus	0 €	0 %		0 €	0 %
Tulot	0 €	0 %		0 €	0 %
Rahoitus yhteensä	107 450 €	100 %		53 146,67 €	100 %

* Suunnitelma = viimeisin hyväksytty projektisuunnitelma

14. YHTEENVETO PROJEKTIN TOTEUTUKSESTA JA TULOISTA

Saamenkielen ja kulttuurin koulutuksen virtuaalinen kehittämis- ja oppimisympäristö - VUOSTTAS LÁVKI esiselvitysprojektin tavoitteena oli luoda valtakunnallinen yhteistyöverkosto saamenkielen ja kulttuurin koulutuksen saavutettavuuden lisäämiseksi koko maassa. Vuosttas Lávki -hankkeessa on valmisteltu varsinainen Saamenkielen ja kulttuurin koulutuksen virtuaalinen kehittämis- ja oppimisympäristö SÁPMI MIEHTÁ -hanke. Esiselvityshankkeessa on määritelty yhteistyöorganisaatioiden tehtävät ja tehty yhteistyösopimukset.

Hankkeeseen on rekrytoitu verkko-opettajia ja koulutettu heitä, jotta heillä on toimintaedellytykset varsinaisessa hankkeessa toimia teknisesti ja pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Esiselvityshankkeessa on suunniteltu erilaisia oppimisympäristöjä, jotka voivat toimia saamenkielten ja kulttuurin opetuksen tukena ja mahdollistajana. Esiselvityshankkeessa on sovittu sisällöntuottajat oppimisympäristöihin ja se miten ympäristöt saadaan mahdollisimman laajaan käyttöön valtakunnallisesti.

Esiselvityksen aikana on suunniteltu resurssipankkia, joka sisältää tietoa ja opetuspaketteja saamen kielestä, saamelaisista ja saamelaiskulttuurista. Lisäksi on tehty alustava suunnitelma Saamelaiskulttuurikeskukseen sijoitettavasta virtuaaliopetuskeskuksesta.

15. AINEISTON SÄILYTYS

Missä säilytetään projektin toteutukseen liittyviä asiakirjoja, kuten kirjanpitoaineistoa, toiminnan tarkastuksen kannalta tarpeellisia asiakirjoja, tietoja toiminnasta ja osallistujista sekä ohjausryhmän pöytäkirjoja. Säilytyspaikan osoite tai yhteystiedot.

Saamelaisalueen koulutuskeskus

Menesjärventie

99870 INARI

Päiväys ja allekirjoitus

15.12.2009

Liisa Holmberg

ma rehtori